

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG HỌC NHÓM CHO SINH VIÊN

Nguyễn Thị Hồng

Trường Đại học Thủ Dầu Một, tỉnh Bình Dương

Email: hongminhspdhtdm@gmail.com

Tóm tắt: Học theo nhóm là phương pháp dạy học trong đó sinh viên dưới sự hướng dẫn của giáo viên làm việc cùng nhau trong những nhóm nhỏ để hoàn thành mục đích học tập chung của nhóm đặt ra. Vậy dạy học theo nhóm là một phương pháp dạy học trong đó giáo viên tổ chức cho sinh viên hình thành các nhóm học tập nhỏ. Mỗi thành viên trong nhóm học tập này vừa có trách nhiệm tự học tập, vừa có trách nhiệm giúp đỡ các thành viên trong nhóm để cùng hoàn thành mục đích học tập chung của nhóm. Ở trường đại học thì hoạt động này cần được đẩy mạnh nhằm giúp sinh viên chiếm lĩnh kho tàng tri thức phong phú của nhân loại đồng thời giúp các em nâng cao kỹ năng trong học tập.

Từ khóa: Giải pháp; nâng cao chất lượng; học nhóm; sinh viên

Nhận bài: 25/02/2021; Phản biện: 05/03/2021; Duyệt đăng: 08/03/2021.

1. Ý nghĩa của hoạt động học nhóm

Hoạt động nhóm ngày càng trở thành một yêu cầu thiết yếu trong các tổ chức với mục tiêu để phân công công việc và phối hợp công việc một cách hiệu quả. Làm việc nhóm tăng cường quản lý và kiểm soát công việc, bởi vai trò và trách nhiệm của nhóm sẽ khiến các thành viên của nhóm phải có sự xem xét toàn diện công việc được giao. Hoạt động nhóm là dịp để mỗi cá nhân đóng góp ý tưởng với những phát kiến của mình. Những vấn đề do một cá nhân không thể giải quyết sẽ có sự tham gia đề xuất ý kiến, giải pháp của nhóm. Từ những ý kiến, quan điểm và giải pháp khác nhau, thông qua hoạt động nhóm sẽ thống nhất các nội dung, vấn đề về một mối, tránh được sự chủ quan, độc đoán. Cũng chính trong quá trình làm việc nhóm, các ý tưởng khác nhau sẽ được đề xuất, tạo nên sự đa dạng trong việc kiếm tìm các giải pháp cho vấn đề cần giải quyết. Nhờ đó nhóm có cơ hội lựa chọn nhiều hơn cho những quyết định cuối cùng. Làm việc nhóm đáp ứng được nhu cầu quan hệ xã hội. Quá trình làm việc nhóm cũng là quá trình kết nối, tìm hiểu về nhau của các thành viên trong cùng một nhóm, đồng thời cũng là quá trình tự ý thức của bản thân mỗi người trong mối tương quan với các thành viên khác của nhóm.

Từ đó cho thấy, tầm quan trọng của kỹ năng làm việc nhóm thể hiện rất rõ ràng. Khi một ý tưởng hay được đưa ra từ một người thì đó vẫn là một viên ngọc thô mang đậm tính cá nhân. Nhưng nếu có sự hợp tác của các thành viên còn lại cùng nhau mài giũa, góp ý,

chỉnh sửa thì kết quả cuối cùng mới là một viên ngọc sáng thật sự.

2. Các giai đoạn hình thành và phát triển nhóm làm việc

2.1. Hình thành nhóm

Hình thành là giai đoạn nhóm được tập hợp lại. Mọi người đều rất giữ gìn và rụt rè.

Sự xung đột hiếm khi được phát ngôn một cách trực tiếp, chủ yếu là mang tính chất cá nhân và hoàn toàn là tiêu cực.

Do nhóm còn mới nên các cá nhân sẽ bị hạn chế bởi những ý kiến riêng của mình và nhìn chung là khép kín.

Điều này đặc biệt đúng đối với một thành viên kém quan trọng và lo âu quá.

Nhóm phần lớn có xu hướng cản trở những người nổi trội lên như một người lãnh đạo.

2.2. Xung đột

Xung đột là giai đoạn tiếp theo. Khi đó, các bè phái được hình thành, các tính cách va chạm nhau, không ai chịu lùi một bước.

Điều quan trọng nhất là rất ít sự giao tiếp vì không có ai lắng nghe và một số người vẫn không sẵn sàng nói chuyện cởi mở.

Có thể thấy những lời mỉa mai, ám chỉ.

2.3. Giai đoạn bình thường hóa

Ở giai đoạn này, nhóm bắt đầu nhận thấy những lợi ích của việc cộng tác cùng với nhau và sự giảm bớt xung đột nội bộ.

Do một tinh thần hợp tác mới hiện hữu, mọi thành

viên bắt đầu cảm thấy an toàn trong việc bày tỏ quan điểm của mình và những vấn đề này được thảo luận cởi mở với toàn bộ nhóm.

Sự tiến bộ lớn nhất là mọi người có thể bắt đầu lắng nghe nhau. Những phương pháp làm việc được hình thành và toàn bộ nhóm đều nhận biết được điều đó.

2.4. Giai đoạn hoạt động trôi chảy

Đây là điểm cao trào, khi nhóm làm việc đã ổn định trong một hệ thống cho phép trao đổi những quan điểm tự do và thoải mái và có sự hỗ trợ cao độ của cả nhóm đối với mỗi thành viên và với các quyết định của nhóm.

3. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả học nhóm

3.1. Cần có các kỹ năng cần thiết để làm việc nhóm hiệu quả

- Lắng nghe người khác: Khi đã cùng là thành viên của một nhóm bạn cần biết tôn trọng và lắng nghe ý kiến của người khác. Bởi không ai hoàn hảo cả, những ý kiến có hay tới đâu cũng sẽ có những thiếu sót, chúng ta nên lắng nghe ý kiến đóng góp để ý tưởng được hoàn thiện hơn.

- Trợ giúp và tôn trọng lẫn nhau: Trong cùng một nhóm các thành viên phải biết trợ giúp lẫn nhau trong công việc, nếu đồng đội của mình gặp khó khăn hãy sẵn sàng chia sẻ, giúp đỡ họ. Điều này thể hiện rõ vai trò của kỹ năng làm việc nhóm trong việc gắn kết giữa các thành viên trong nhóm với nhau. Bên cạnh đó các thành viên cần tôn trọng lẫn nhau, không nên nghĩ rằng mình giỏi hơn người khác, tự đề cao mình và xem thường các thành viên khác.

- Có trách nhiệm với công việc được giao: Làm việc một mình hay nhóm bạn cũng cần luyện cho mình kỹ năng có trách nhiệm với công việc. Khi làm việc một mình, kết quả không tốt thì chỉ bạn là người chịu trách nhiệm, nhưng làm việc nhóm thì khác. Nếu bạn ỷ lại hoặc không hoàn thành nhiệm vụ được giao nghĩa là bạn đang làm ảnh hưởng đến cả tập thể.

- Gắn kết: Hãy biết cách gắn kết lại với các thành viên khác trong nhóm nếu không bạn sẽ thấy lẻ loi, đôi khi cảm thấy mình không được trọng dụng trong nhóm, nhưng đó chỉ là do bạn tưởng tượng mà thôi. Hãy học cách sát lại với mọi người, chỉ có sự gắn kết mới cho các bạn một nhóm hoàn hảo nhất. Bởi khi đó các thành viên sẽ cởi mở hơn trong việc chia sẻ, giúp đỡ lẫn nhau trong công việc cũng như cuộc sống.

- Vô tư, ngay thẳng: Khi làm việc nhóm bạn hãy bỏ qua hết sự ích kỷ cá nhân, không chấp nhất những chuyện nhỏ, tị nạnh với đồng đội của mình, trách va chạm, mâu thuẫn... với thành viên khác. Nếu gặp tình huống thấy

không hợp lý hãy thẳng thắn góp ý ngay. Nếu làm được việc này chắc chắn bạn sẽ được các thành viên trong nhóm tin tưởng và nể trọng, đồng thời góp phần xây dựng sự đoàn kết trong nhóm, tạo động lực để cả nhóm cùng tiến lên.

3.2. Tổ chức chắc chắn trong nội bộ nhà trường

Giáo viên cần tăng cường các hoạt động nhằm mục đích nâng cao trách nhiệm tự nhận thức trong việc học và làm việc theo nhóm cho sinh viên, phần khác ở cá nhân sinh viên luôn cần phải tích cực, chủ động tìm hiểu, trang bị các kiến thức về học tập theo nhóm thông qua sách, báo, internet,...

- Sinh viên luôn luôn cần phải thường xuyên chủ động trao đổi với các giảng viên về các vấn đề liên quan tới học tập theo nhóm trong quá trình học tập;

- Tổ chức các buổi hội thảo về các chuyên đề giáo dục kỹ năng học tập, thảo luận, trao đổi kinh nghiệm về các chủ đề liên quan đến học tập và làm việc theo nhóm. Đây là cơ hội rất tốt để cho sinh viên có thể tự mình nói lên những chính kiến cá nhân, suy nghĩ, tâm tư, nguyện vọng hoặc góp ý những hiểu biết của cá nhân, những quan điểm, những cách tiếp cận khác nhau của mình, và chia sẻ kinh nghiệm phát triển của bản thân nhằm giúp cho mỗi người có thể làm sáng rõ nhiều vấn đề từ đó mở rộng tầm hiểu biết và học hỏi được nhiều kinh nghiệm hay lẫn nhau trong môi trường học đường và xã hội;

- Mời các chuyên gia về nói chuyện, trao đổi với sinh viên về chủ đề học tập theo nhóm, vận động sinh viên tích cực tham gia;

- Tham gia vào các câu lạc bộ học tập, giúp sinh viên vừa nâng cao kiến thức chuyên môn vừa cải thiện kỹ năng làm việc; Tham gia nhiều hoạt động ngoại khóa, team leader,... nhằm phát huy tinh thần tập thể cao độ.

- Phổ biến các công trình nghiên cứu khoa học về học tập theo nhóm, làm việc nhóm đến sinh viên. Các bài tập lớn chính là thành quả lao động của cả một tập thể nhóm, cung cấp cả cơ sở lý luận lẫn các giải pháp, các biện pháp mang tính ứng dụng cao. Nếu sinh viên được tiếp cận với những sản phẩm nghiên cứu này thì có thể rút ngắn thời gian tìm kiếm, mày mò và nhanh chóng tìm được những phương pháp hay cho riêng mình.

3.3. Lựa chọn cách thức học nhóm hiệu quả

Lựa chọn, sử dụng kết hợp các hình thức học tập theo nhóm. Trên thực tế có nhiều hình thức học tập theo nhóm, mỗi hình thức lại phù hợp với những nhiệm vụ học tập khác nhau. Hơn nữa, mỗi hình thức học tập theo nhóm đều có những ưu và nhược điểm riêng. Chính vì thế chúng ta phải có sự lựa chọn, sử dụng kết hợp, linh hoạt các hình thức học tập để đem lại hiệu quả tốt nhất.

Căn cứ vào nội dung, yêu cầu của từng môn học, từng bài học, thời gian tiến hành... để lựa chọn và kết hợp các hình thức hoạt động học nhóm cho phù hợp như:

- Đọc sách báo, tài liệu để hiểu rõ về các hình thức học tập theo nhóm (ở đây chỉ đề cập đến ba hình thức học tập theo nhóm: nhóm dọc, nhóm ngang và nhóm kết hợp) cùng các trường hợp sử dụng chúng đạt hiệu quả:

+ Với hình thức học tập theo nhóm ngang nên sử dụng trong các trường hợp: nội dung công việc nhiều, thời gian ít, tính chất công việc không phức tạp.

+ Với hình thức nhóm dọc nên sử dụng trong các trường hợp: nội dung công việc ít, tính chất công việc phức tạp, thành viên của nhóm có năng lực.

+ Với hình thức nhóm kết hợp nên sử dụng trong các trường hợp: nội dung công việc nhiều, tính chất công việc phức tạp, thời gian nhiều.

- Phân tích tính chất, yêu cầu công việc, quỹ thời gian mà nhóm có được và năng lực của các thành viên, từ đó lựa chọn một hình thức hoạt động nhóm phù hợp.

- Sau khi nhóm đã lựa chọn được hình thức học tập nhóm, nhóm trưởng phối hợp các thành viên tiến hành lập kế hoạch và phân chia công việc cụ thể cho từng thành viên. Học tập nhóm dù theo hình thức nào thì cũng cần sự nỗ lực của nhóm trưởng và các thành viên.

3.4. Lựa chọn phương pháp học nhóm hiệu quả

Mỗi phương pháp đều có những ưu điểm và hạn chế nhất định nên tùy vào từng hoạt động, nội dung để lựa chọn nhằm đạt được hiệu quả cao nhất

a) Phương pháp cây vấn đề:

Đây là phương pháp giúp chúng ta phân tích sâu, toàn diện và logic vấn đề đang diễn ra để tìm nguyên nhân gốc rễ và nhận thức được hậu quả của vấn đề đó. Phương pháp này ứng dụng hữu hiệu khi liệt kê được nhiều vấn đề mà nhóm đang phải giải quyết. Ngoài mục đích phân tích vấn đề để tìm nguyên nhân, phương pháp cây vấn đề còn dùng để phân tích mục tiêu và phân tích chiến lược. Phương pháp cây vấn đề còn giúp cho các thành viên trong nhóm hình dung rõ nét hơn những nội dung cơ bản cần được giải quyết, những vấn đề liên đới, những vấn đề là nguyên nhân và những vấn đề là hệ quả. Từ đó có sự lựa chọn những giải pháp hợp lý nhằm giải quyết tốt nhất công việc mà nhóm đang phải triển khai. Cây vấn đề là một kỹ thuật phân tích vấn đề thường được sử dụng giúp mô tả mối quan hệ giữa các nguyên nhân một cách logic, toàn diện. Ngoài mục đích phân tích vấn đề tìm nguyên nhân (problem analysis), cây vấn đề còn được sử dụng để phân tích mục tiêu (objective analysis) và phân tích chiến lược (analysis of strategy).

b) Phương pháp khung xương cá

Đây là một công cụ phân tích vấn đề đơn giản và hiệu quả. Đó là bức tranh miêu tả mối quan hệ logic giữa một vấn đề và các nguyên nhân gây ra vấn đề đó, giúp nhóm làm việc dễ thống nhất cách phân tích để tìm ra nguyên nhân của vấn đề cần giải quyết. Áp dụng mô hình khung xương cá sẽ giúp phân tích vấn đề bao quát, kín kẽ, xem xét một cách toàn diện, từ đó tránh được những thiếu sót, khiếm khuyết khi giải quyết vấn đề của nhóm.

c) Phương pháp “Bể cá vàng”

Phương pháp này thường được áp dụng nhằm khai thác năng lực tư duy của một số thành viên trong nhóm, trao đổi thảo luận theo chủ đề hoặc góp ý, giúp đỡ nhau. Thực hiện phương pháp bể cá sẽ tạo được bầu không khí thân mật, gần gũi, rèn luyện kỹ năng qua sát và kiểm chế. Những người ngồi vòng trong sẽ tham gia thảo luận vấn đề được đưa ra, những người ngồi ngoài quan sát, lắng nghe. Khi những người ngồi ngoài có nhu cầu phát biểu, họ sẽ ngồi vào chiếc ghế còn trống ở vòng trong. Phát biểu xong họ lại ra vòng ngoài để nhường cơ hội cho người khác. Sau khi các thành viên vòng trong kết thúc vấn đề bàn luận, các thành viên vòng ngoài có thể đưa ra nhận xét, đánh giá và bổ sung ý kiến. Một số phương pháp khác có thể sử dụng trong kỹ năng làm việc nhóm như phương pháp nêu ý kiến ghi lên bảng; phương pháp làm việc theo công đoạn; phương pháp phỏng vấn, phương pháp sàng lọc...

d) Phương pháp chia nhóm

Ở phương pháp này, giáo viên là người trực tiếp chia nhóm cho học sinh lớp mình dựa vào số lượng, nhóm hoạt động hiệu quả nhất thường rơi vào số lượng từ 4-5 thành viên nhằm đảm bảo mọi thành viên trong nhóm đều làm việc và có nhiệm vụ khác nhau tùy thuộc, giáo viên phân nhóm cần lưu ý chia đều học sinh giỏi, khá xen kẽ học sinh yếu và trung bình nhằm tạo sự cân bằng cho nhóm và hiệu quả trong việc hỗ trợ nhau học tập tốt hơn, các bạn học tốt sẽ kiểm cặp các bạn yếu hơn để cùng nhau đạt kết quả chung. Bầu chọn nhóm trưởng là người có đủ năng lực, phẩm chất và kỹ năng mềm nhằm phân công nhiệm vụ đúng người đúng việc, quan sát tốt tiến độ công việc, nắm bắt được tâm tư, nguyện vọng và khả năng của từng thành viên để đánh giá năng lực của từng bạn và mức độ hoàn thành nhiệm vụ. Chia nhóm phải luôn được luân phiên thay đổi và không mang tính chất cố định vì nếu linh động trong chia nhóm các thành viên sẽ được làm việc với nhau và nâng cao khả năng thích nghi, xử lý vấn đề, nâng cao ý thức trách nhiệm tránh tình trạng chủ quan và đùn đẩy công việc.

3.5. Ứng dụng tốt công nghệ 4.0 vào học tập

Tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động học tập theo nhóm. Hiện nay, công nghệ thông tin đang phát triển mạnh mẽ, đã và đang đạt được nhiều thành tựu to lớn. Các thành tựu đó có thể ứng dụng rất nhiều trong việc học tập theo nhóm. Nó giúp tiết kiệm thời gian, công sức, nâng cao chất lượng và hiệu quả học tập theo nhóm.

- Nghiên cứu, tìm tài liệu bằng internet. Internet cung cấp nguồn tài liệu hết sức phong phú, đa dạng từ các trang web, các bài viết trong một khoảng thời gian ngắn. Học sinh có thể sử dụng các công cụ tìm kiếm khác nhau như: google, yahoo,...

- Trao đổi, liên lạc thông qua email, chat, giúp học sinh tiết kiệm được thời gian, giảm thiểu tối đa việc di chuyển. □

Tài liệu tham khảo

- [1]. <https://kyna.vn/bai-viet/vai-tro-cua-ky-nang-lam-viec-nhom-nen-tang-cho-tuong-lai.html>
- [2]. <http://dtbd.moha.gov.vn/uploads/resources/admin/CDLD/Chuyen%20Vien/ChuyenDe13.pdf>
- [3]. <http://thuanan.binhduong.gov.vn/>
- [4]. file:///C:/Users/Admin/Pictures/mot_so_giai_phap_va_kien_nghi_ve_phuong_phap_hoc_tap_theo_nhom_danh_cho_sinh_vien_4135.pdf
- [5]. <http://pgdtpthumy.edu.vn/tin-tuc-su-kien/tin-cua-truong/hieu-qua-hoc-nhom-trong-cac-mon-hoc-otieu-hoc.html>
- [6]. <http://sgdbinhduong.edu.vn/Tintuc/Tobomon/tabid/268/Mode753/3/catId/21/NewsId/7651/Default.aspx>

Some solutions to improve the quality of group learning for students

Nguyen Thi Hong

Thu Dau Mot University, Binh Duong province.

Email: hongminhspdhtdm@gmail.com

Abstract: Group learning is a teaching method in which the students under the guidance of a teacher work together in small groups to fulfill the common learning goals of the group. So, group teaching is a teaching method in which the teachers organize students into small learning groups. Each member of this learning group is responsible for self-study and also has the responsibility to help the team members to accomplish the common learning goals of the group. In the university, this activity should be promoted to help the students capture the rich treasure of human knowledge as well as help them improve their learning skills.

Keywords: Solution, improve the quality, group learning, student.